

Sygn. akt III AUa 1954/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jerzy Andrzejewski (spr.)
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska SSA Lucyna Ramlo
Protokolant:	stażysta Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2016 r. w Gdańsku

sprawy A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji A. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 września 2015 r., sygn. akt VI U 51/15

1. zmienia zaskarżony wyrok i przyznaje ubezpieczonemu A. S. prawo do emerytury od dnia 1 października 2014 roku;
2. stwierdza, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;
3. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz A. S. kwotę 30,00 (trzydzieści 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Jerzy Andrzejewski SSA Lucyna Ramlo

Sygn. akt III AUa 1954/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 listopada 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. – po rozpoznaniu wniosku A. S. z dnia 13 października 2014r. – odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury. Powołując się na art.184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz na § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1998r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w

szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., poz.43 ze zm.) organ rentowy wskazał, iż nie został udowodniony wymagany 15–letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku i uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania organ ten uznał za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999r. okresy:

- stażu sumarycznego w wymiarze 27 lat i 5 dni,

- stażu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 2 lata 3 miesiące i 20 dni

oraz poinformował wnioskodawcę, że do pracy w szczególnych warunkach zaliczono okresy: od 27 listopada 1973r. do 2 maja 1975r.; od 13 września 1982r. do 14 lutego 1983r. oraz od 13 października 1983r. do 23 marca 1984r. Ponadto organ rentowy wskazał, że wobec nieprzedłożenia innych dokumentów potwierdzających pracę w szczególnych warunkach wniosek o emeryturę załatwiony został odmownie.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony, domagając się ponownego rozpatrzenia sprawy przez Sąd Okręgowy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w B. oraz zmiany zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie mu prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. W uzasadnieniu swego żądania ubezpieczony powoływał się na zeznania świadków, którzy potwierdzają w złożonych pisemnych oświadczeniach okresy jego pracy w szczególnych warunkach:

- w Przedsiębiorstwie (...) w B. Oddziale w G. od 19 lutego 1976r. do 9 maja 1982r. oraz od 8 lutego 1985r. do 31 maja 1991r. jako kierowcy samochodów ciężarowych,

- w czasie odbywania zasadniczej służby wojskowej od 28 października 1971r. do 16 października 1973r. przy naprawie samochodów i sprzętu budowlanego z całej jednostki wojskowej.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania, powołując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 28 września 2015 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Ubezpieczony A. S. (urodz. (...)) w dniu 13 października 2014r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w B. wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach. We wniosku podał on, iż nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Wcześniejszy wiek emerytalny 60 lat osiągnął w dniu (...)

Ubezpieczony w okresie swojej aktywności zawodowej pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy:

1) w W.w B. Oddziale w G. na stanowisku monter samodzielnego od 1 września 1970r. do 28 października 1971r. (w okresie od 1 września 1967r. do 31 sierpnia 1970r. pracował w tym przedsiębiorstwie jako uczeń zawodu)

2) w W. (...) w B. Zakładzie (...) w G. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony od 27 listopada 1973r. do 2 maja 1975r. (1 rok 5 miesięcy i 6 dni),

3) w Przedsiębiorstwie (...) Oddziale (...) w T. (...) w G. oraz (...)w G. od 19 lutego 1976r. do 9 maja 1982r., jak również w Przedsiębiorstwie (...) w G. od 8 lutego 1985r. do 31 maja 1991r. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony (łącznie czas zatrudnienia 12 lat 6 miesięcy i 11 dni),

4) w G.w G. na stanowisku robotnika pomocniczego od 13 września 1982r. do 14 lutego 1983r. oraz od 13 października 1983r. do 23 marca 1984r. (łącznie okres zatrudnienia 10 miesięcy i 14 dni),

5) w firmie (...) na stanowisku robotnika fizycznego – palacza od 1 grudnia 1992r. do 31 maja 1993r.

W okresie od 29 października 1971r. do 15 października 1973r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Z zaskarżonej decyzji wynika, iż organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu do pracy w szczególnych warunkach 2 lata 3 miesiące i 20 dni, w tym:

- okres zatrudnienia w W. (...)w B. Zakładzie (...) w G. od 27 listopada 1973r. do 2 maja 1975r. (1 rok 5 miesięcy i 6 dni) na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony (stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. wykaz A, dział VIII poz.2) – na podstawie dowodu ze świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 14 stycznia 2013r. (oryginał w aktach emerytalnych i aktach osobowych)

- okres zatrudnienia ubezpieczonego w G. w G. od 13 września 1982r. do 14 lutego 1982r. i od 13 października 1983r. do 23 marca 1984r. (łącznie 10 miesięcy i 14 dni) – na podstawie świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 4 kwietnia 2013r. (oryginał w aktach emerytalnych), potwierdzającego wykonywanie przez ubezpieczonego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy według wykazu A działu X poz.3 (praca w przemyśle tytoniowym: przenoszenie, sortowanie i rozdrabnianie tytoniu) na stanowisku robotnika pomocniczego (wykaz A poz.3 pkt 12 zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988r.)

Zebrany w sprawie materiał dowodowy, w tym dowody z zeznań świadków H. K. i C. K. oraz dowód z przesłuchania ubezpieczonego dawały – w ocenie Sądu Okręgowego – podstawy do ustalenia, iż do okresu pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach podlegały zaliczeniu także okresy jego pracowniczego zatrudnienia od 19 lutego 1976r. do 9 maja 1982r. (w Przedsiębiorstwie (...) w B. Oddziale (...)w T. (...) w G. i Oddziale(...) w G.) oraz od 8 lutego 1985r. do 31 maja 1991r. (w Przedsiębiorstwie (...) w G.) – w łącznym wymiarze 12 lat 6 miesięcy i 11 dni. W tych dwóch okresach zatrudnienia ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony (wykaz A dział VIII poz. 2).

Świadkowie H. K. i C. K. zgodnie zeznali, iż ubezpieczony pracował w powyższych dwóch okresach na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony marki Z., T., K. czy (...)i wykonywał tę pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Samochodami tymi ubezpieczony, przewoził płyty do budowy bloków mieszkalnych oraz materiały budowlane takie jak: żwir, kruszywo czy ziemię.

Wraz z okresem pracy w szczególnych warunkach uznanym przez organ rentowy - 2 lata 3 miesiące i 20 dni okres pracy ubezpieczonego w Przedsiębiorstwach (...) i (...) dawał w sumie na dzień 1 stycznia 1999r. (dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej) – 14 lat 10 miesięcy i 1 dzień.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał na zaliczenie do okresów pracy w szczególnych warunkach, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. (wykazie A), innych okresów pracowniczego zatrudnienia powoda, powoływanych przez niego w niniejszej sprawie, jak również okresu zasadniczej służby wojskowej.

Jeśli chodzi o zatrudnienie ubezpieczonego w W. w B. Oddziale w G., Sąd I instancji wskazał na brak przekonujących dowodów, aby praca ubezpieczonego po zakończeniu nauki zawodu, a więc od 1 września 1970r. do 28 października 1971r. była pracą w szczególnych warunkach wskazaną w będącym załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. wykazie A dziale XIV (prace różne) poz.16 (prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych). Ciężar udowodnienia faktu wykonywania w powyższym okresie tego rodzaju pracy – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy – spoczywał zgodnie z ogólnymi regułami dowodzenia (art. 6 K.c. w związku z art.232 K.p.c.) na ubezpieczonym. Z dokumentów zebranych w aktach osobowych ubezpieczonego nie wynikało, aby wykonywał on w (...) w B. Oddziale w G. w powyższym okresie pracę w kanałach remontowych. Dokumenty te potwierdzają jedynie wykonywanie pracy od 1 września 1970r. do 28 października 1971r. na stanowisku monterzy samochodowego. Sąd Okręgowy podkreślił, iż powód nie zaoferował na okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach w powyższym okresie dowodów z zeznań świadków, a dowód z jego przesłuchania nie

wykazał – w ocenie Sądu – powyższej okoliczności. Z jego zeznań wynikało, iż pracował on w (...) Oddziale w G. w brygadzie zajmującej się remontem autobusów, oraz że oprócz prac w kanałach remontowych wykonywał też prace poza tymi kanałami np. przy wymianie uszczelki pod głowicą silnika (wewnątrz autobusu) oraz przy naprawie krzeseł w kabinie autobusu. Wprawdzie z jednej strony ubezpieczony podawał, że pracownicy cały czas pracowali w kanałach remontowych, aby w innym fragmencie zeznać, iż może 2 godziny w tygodniu pracował poza kanałami.

W kontekście powyższych uwag Sąd I instancji stwierdził, że ubezpieczony nie udowodnił, aby swoją pracę w tym Przedsiębiorstwie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w kanałach remontowych (wykaz A dział XIV poz.16).

Do okresu pracy w szczególnych warunkach, w ocenie Sądu Okręgowego, nie mógł być zaliczony okres pracowniczego zatrudnienia ubezpieczonego w O. W. K. od 1 grudnia 1992r. do 31 maja 1993r. Z zeznań tego świadka oraz z przesłuchania powoda wynikało jednoznacznie, iż ubezpieczony nie wykonywał pracy wskazanej w wykazie A dziale XIV pod poz.1 (prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego). Kotły które ubezpieczony obsługiwał w gospodarstwie (...) nie były kotłami typu przemysłowego, gdyż jak wynikało z zeznań świadka w piecach tych woda nie mogła wrzeć, a temperatura wody na wylocie wynosiła 900 – 950 C.

Tymczasem zgodnie z Polską Normą – PN – 70/H-83136, która określa pojęcie kotłów grzewczych oraz ich parametry – nie zautomatyzowane kotły parowe lub wodne typu przemysłowego to urządzenia z paleniskiem, przeznaczone do wytworzenia pary lub podgrzewania wody ciepłem wywiązującym się w procesie spalania paliwa, których moc przekracza 1 MW, przy kotłach wodnych temperatura wody na wylocie przekracza 388 K (1150 C), a w kotłach parowych ciśnienie pracy przekracza 70 Kpa (ok. 0,7 at.). (zob. wyjaśnienia Ministra Pracy i spraw Socjalnych z 14.XI.1985r. na str.40 – 41 w: Praca i Zabezpieczenia Społeczne z 2002r. nr 3). Ponadto z powyższych dowodów wynika, że ubezpieczony zajmował się także rozpalaniem pieców nadmuchowych szklarniowych, wykonanych metodą rzemieślniczą, opalanych węglem i drzewem, jak również zajmował się w sporadycznych wypadkach sadzeniem roślin.

Odrębnego omówienia wymaga także okres zasadniczej służby wojskowej odbytej przez ubezpieczonego od 29 października 1971r. do 15 października 1973r. Zgodnie z art.108 ust.1 ustawy z dnia 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1967r. Nr 44, poz.220 z późn. zm.) – w brzmieniu obowiązującym w okresie odbywania przez ubezpieczonego służby wojskowej – okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby, albo w tej samej gałęzi pracy. Ust. 2 art.108 stwierdza ponadto, że okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia również żołnierzom podejmującym zatrudnienie, którzy przed powołaniem do tej służby nie byli zatrudnieni albo po jej odbyciu podjęli zatrudnienie w innym zakładzie pracy lub innej gałęzi pracy.

Istotną dla omawianej tu kwestii okolicznością są także unormowania zamieszczone w art. 108 ust. 3 w związku z art.106 ust.1 tej ustawy. Pierwszy z tych przepisów mówi, że warunkiem zaliczenia okresu odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia jest zachowanie terminów, o których mowa w art.106 ust.1 lub 107 ust.1.

Z kolei w myśl art.106 ust.1 zakład pracy, który zatrudniał pracownika w dniu powołania do zasadniczej lub okresowej służby wojskowej, jest obowiązany zatrudnić go na poprzednio zajmowanym stanowisku lub stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz nie niżej opłacanym, jeżeli najpóźniej w ciągu trzydziestu dni od dnia zwolnienia z tej służby pracownik zgłosił swój powrót do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia. Niezachowanie tego terminu powoduje rozwiązanie stosunku pracy z mocy prawa, chyba że nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracownika.

Jak wynika z cytowanych regulacji prawnych, aby można było zaliczyć okres zasadniczej bądź okresowej służby wojskowej do okresy pracy w szczególnych warunkach żołnierz, po odbyciu służby musi zgłosić swój powrót do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia najpóźniej w terminie 30 dni od zwolnienia z tej służby. Ubezpieczony A. S. został zwolniony ze służby w dniu 15 października 1973r., a zatrudnienie w szczególnych warunkach w W. (...) w B. Zakładzie

(...) w G. podjął dopiero 27 listopada 1973r., a więc po upływie przewidzianego w art.106 ust.1 (w związku z art.108 ust.1, ust.2 i ust.3) terminu 30 dni. Fakt ten wyklucza możliwość zaliczenia odbytej przez niego służby do okresu pracy w szczególnych warunkach na podstawie powołanych przepisów ustawy o powszechnym obowiązku obrony PRL.

Dodatkowo Sąd I instancji nadmienił, iż brak jest przekonujących dowodów na to, aby w okresie zasadniczej służby wojskowej ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zatrudnienie w szczególnych warunkach wskazanych w wykazie A dziale XIV pod poz.16 (praca w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych). Świadek R. S. wprawdzie potwierdził tę okoliczność, ale dowód ten skonfrontowany z dowodem z przesłuchania ubezpieczonego nie był wiarygodny, gdyż sam ubezpieczony potwierdził wykonywanie pracy w okresie służby wojskowej także poza kanałami (e protokół rozprawy k.50 i k.84). W tej sytuacji okoliczność wykonywania pracy przez ubezpieczonego w okresie służby stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy pracach w kanałach remontowych nie została – w ocenie Sądu Okręgowego – udowodniona. Niezależnie od powyższych ustaleń – okres zasadniczej bądź okresowej służby wojskowej nie może być – zdaniem Sądu w składzie orzekającym w niniejszej sprawie – utożsamiany z okresem pracowniczego zatrudnienia. Okresy tej służby podlegają ewentualnemu zaliczeniu w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem (w tym do pracy w szczególnych warunkach) wyłącznie na warunkach określonych w powołanej ustawie z 21 listopada 1967r. i rozporządzeniach wykonawczych do niej. Nawet zatem przy założeniu, że w okresie służby ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy realizował tę służbę w warunkach wskazanych w wykazie A (załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.), to z tego tytułu okres ten nie podlegał zaliczeniu do pracy w szczególnych warunkach na podstawie przepisów tego rozporządzenia.

Zgodnie z art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U z 2015r. poz.748) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art.32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art.27.

Art.184 ust.1 pkt 1 odwołując się do dotychczasowych przepisów ma na uwadze rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Szczegółowe warunki nabycia prawa do emerytury, o którą w sprawie chodzi, określone zostały w § 3 i § 4 ust.1 tego rozporządzenia. Za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zwrócić w tym miejscu należy uwagę na to, iż zgodnie z § 2 ust.1 powołanego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Ubezpieczony A. S. – jak wykazało postępowanie dowodowe – na dzień 1 stycznia 1999r. (dzień wejścia w życie obecnie obowiązującej ustawy emerytalnej) – legitymował się wymaganym okresem zatrudnienia w wymiarze co najmniej 25 lat. Jednak udowodniony przez niego na dzień 1 stycznia 1999r. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach wyniósł

14 lat 10 miesięcy i 1 dzień. Nie spełnił on zatem koniecznego warunku do nabycia dochodzonego świadczenia. Jego odwołanie podlegało w tej sytuacji oddaleniu na podstawie art.477¹¹ § 1 k.p.c. i powołanych wyżej przepisów prawa materialnego.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca, A. S., zaskarżając go w całości i zarzucając niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, w szczególności dotyczących okresów pracy w szczególnych warunkach.

Skarżący wskazał także, iż w związku z wytoczeniem przed Sądem Rejonowym w Grudziądzu powództwem o wydanie świadectwa pracy w szczególnych warunkach wP.w G. w okresie od 1 września 1970 r. do 28 października 1971 r. wnosi o zawieszenie postępowania w niniejszej sprawie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania przed Sądem Pracy w Grudziądzu. Alternatywnie wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków: C. D. oraz Z. J. na okoliczność wykonywania stale i w pełnym wymiarze pracy w kanale remontowym we wskazanym wyżej okresie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy, w świetle uzupełnionego na etapie postępowania drugoinstancyjnego materiału dowodowego, okazała się zasadna.

Ubezpieczony A. S. wniósł odwołanie od decyzji odmawiającej przyznania prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015, poz. 748, j.t.; dalej: „ustawy emerytalnej”). Wskazany przepis wraz z art. 32 ustawy emerytalnej oraz z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (dalej: „rozporządzenia”), określają dla mężczyzn następujące przesłanki prawa do wcześniejszej emerytury: ukończony 60 rok życia, 25 letni ogólny staż ubezpieczeniowy, 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed 1 stycznia 1999 r. oraz nieprzystąpienie do OFE albo złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

W przedmiotowej sprawie spór stron sprowadzał się wyłącznie do oceny, czy ubezpieczony legitymuje się 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, bowiem organ rentowy nie kwestionował spełnienia przez wnioskodawcę pozostałych wymienionych wyżej przesłanek.

Na etapie postępowania przed organem rentowym wnioskodawcy zaliczono staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 2 lat 3 miesięcy i 20 dni (okresy od 27 listopada 1973r. do 2 maja 1975r., od 13 września 1982 r. do 14 lutego 1983 r. oraz od 13 października 1983r. do 23 marca 1984r.)

Sąd I instancji do wskazanego powyżej stażu pracy w warunkach szczególnych doliczył wnioskodawcy okresy zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) Oddziale (...) w T. E. w G. oraz Oddziale (...) w G. od 19 lutego 1976r. do 9 maja 1982r., w Przedsiębiorstwie (...) w G. od 8 lutego 1985r. do 31 maja 1991r. oraz w firmie (...) od 1 grudnia 1992r. do 31 maja 1993r. Sąd Okręgowy nie zaliczył natomiast wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w W. w B. Oddziale w G. od 1 września 1970 r. do 28 października 1971r., uznając, iż przedłożone przez wnioskodawcę dokumenty potwierdzają jedynie wykonywanie przez niego pracy na stanowisku montera samochodowego, nie wynika z nich natomiast, aby pracę tę wykonywał w kałach remontowych.

Łączny okres pracy w warunkach szczególnych zaliczony przez Sąd I instancji wyniósł zatem 14 lat 10 miesięcy i 1 dzień.

Podkreślenia na wstępie wymaga, iż Sąd Okręgowy dokonał zasadniczo prawidłowej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz trafnie wskazał przepisy prawne mające zastosowanie w niniejszej sprawie. W związku z powyższym, poza wyjątkiem wskazanym w dalszej części uzasadnienia, Sąd Apelacyjny uznaje za własne ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu

wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Na etapie postępowania drugoinstancyjnego wnioskodawca przedłożył jednak wyrok Sądu Rejonowego w Grudziądzu IV Wydziału Pracy z dnia 3 grudnia 2015 r. (sygn.. IV P 421/15), w którym nakazano pozwanemu (...) sp. z o.o. w G. wydanie powodowi A. S. świadectwa pracy w warunkach szczególnych z ustaleniem pracy powoda w okresie od 1 września 1970 r. do 28 października 1971 r. jako pracownika zatrudnionego przy pracach wykonywanych w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze wykaz A dział XIV poz. 16 (k. 118 a.s.).

Ze świadectwa tego wynika zatem, iż praca wykonywana przez wnioskodawcę w spornym okresie od 1 września 1970 r. do 28 października 1971 r. w W. w B. Oddziale w G. była rzeczywiście pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, o której mowa wykazie A rozporządzenia w dziale XIV pod poz. 16 (Prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych). Tym samym okres ten należało doliczyć wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, iż zgodnie z treścią art. 316 § 1 k.p.c., po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy; w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w toku sprawy.

Wynikająca z tego przepisu zasada orzekania przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili wyrokowania doznaje ograniczenia jedynie w sprawach o rentę z tytułu niezdolności do pracy, w których sąd bada legalność decyzji na dzień jej wydania (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 maja 2004 r., II UK 395/03, OSNP 2005 nr 3, poz. 43 oraz z dnia 7 lutego 2006 r., I UK 154/05, LEX nr 272581). W związku z powyższym, skoro w dacie orzekania przed Sądem Apelacyjnym, Sąd ten dysponował wyrokiem Sądu Rejonowego w Grudziądzu z dnia 3 grudnia 2015 r., a dowód ten nie mógł być wskazany przed Sądem Okręgowym (art. 381 k.p.c.) dokonując ustaleń odnośnie spornego okresu zatrudnienia wnioskodawcy należało go uwzględnić.

Doliczenie powyższego okresu (1 rok 1 miesiąc i 28 dni) do stażu pracy w warunkach szczególnych daje wnioskodawcy łączny staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat 11 miesięcy i 29 dni. Tym samym uznać należało, iż ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki przyznania mu prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Mając na uwadze powyższe, w pkt 1 sentencji Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskrzony wyrok i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 października 2014 r., czyli od 1 dnia miesiąca złożenia wniosku (art. 129 § 1 ustawy emerytalnej).

W pkt 2 wyroku Sąd Apelacyjny na podstawie art. 118 ust. 1a w zw. z ust. 1 ustawy emerytalnej nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Materiał dowodowy, jakim dysponował pozwany na etapie wydawania zaskarżonej decyzji nie pozwalał bowiem na dokonanie prawidłowego rozstrzygnięcia.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd II instancji rozstrzygnął zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu określoną w art. 98 i 99 k.p.c., stosownie do której strona przegrywająca proces obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty zastępstwa procesowego, zgodnie z przepisami art. 36 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (pkt 3 sentencji).

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Jerzy Andrzejewski SSA Lucyna Ramło